

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การจัดการ ปัญหาและข้อเสนอแนะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด และ ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ประธานกรรมการ เจริญชัย และที่ปรึกษา จำนวน 11 คน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางบาล เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนา และเก็บข้อมูลโดยวิธีเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน บ้านฝึมด รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในส่วนของกรณีศึกษา ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ส่วนของขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งกระทำภายหลังการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อที่ต้องการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงเหตุผล และตีความตามแนวคิดทฤษฎี ได้แก่ การจัดการ ปัญหาและข้อเสนอแนะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษา การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รมณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ ดังนี้

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

จากการศึกษา พบว่า ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด มีคณะกรรมการ จำนวน 11 คน เป็น เพศหญิง 8 คน และ เพศชาย 3 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน รองประธาน 1 คน กรรมการ 7 คน เจริญชัย 1 คน และที่ปรึกษาคณะกรรมการ 1 คน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี และ มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 36.36

มีการศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 45.45 เกินครึ่งมีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 54.54 เกือบครึ่งมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชน 3 ตำแหน่ง ร้อยละ 45.46 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย ร้อยละ 45.45 แต่ส่วนมากไม่เป็นสมาชิก กลุ่มเงินออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ ร้อยละ 90.90 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 90.90 ผู้นำชุมชนตำบลไทรน้อย ร้อยละ 81.82 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อน ร้อยละ 72.73 กองทุนเงินล้านหมู่บ้าน ร้อยละ 72.73 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์ ร้อยละ 63.64 และคณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบล บางบาล ร้อยละ 54.55

คณะกรรมการส่วนมากเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนที่โฮมสเตย์ ร้อยละ 90.90 และเกือบทั้งหมดที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 90.90 ได้แก่ การเป็นวิทยากรในการนำและบรรยายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ การเป็นวิทยากรประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเป็นวิทยากรนำชมแหล่งปลูกพืชเกษตรชายน้ำ การสอนนักท่องเที่ยวทำอาหารพื้นบ้าน การเป็นมัคคุเทศก์พำชมสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน และการเป็นวิทยากรในการทำไม้กวาดดอกอ้อ รวมทั้ง การเป็นวิทยากรในการพานักท่องเที่ยวชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน การเป็นวิทยากรสอนการแปรรูปอาหารและการทำอาหารไทย ร้อยละ 72.73 แต่คณะกรรมการทั้งหมดเคยได้รับการฝึกอบรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในด้านของการจัดกิจกรรม คณะกรรมการ เทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมด โดยวางแผนการท่องเที่ยวที่มีจุดเริ่มต้นที่สำนักงานของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด และจุดสิ้นสุดที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย รวมระยะทาง 2 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาการเดินทาง 2 ชั่วโมง และกำหนดจุดหยุดชมสถานที่ระหว่างเส้นทางท่องเที่ยวไว้จำนวน 3 จุด ได้แก่ จุดที่ 1 ไร่นาสวนผสม จุดที่ 2 แปลงพืชผักสมุนไพร และ จุดที่ 3 สถานที่เรียนรู้และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

กิจกรรมของการท่องเที่ยวมีการกำหนดไว้ตลอดปีจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน กลุ่มที่ 2 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน และ กลุ่มที่ 3 เป็นกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ได้แก่ การเวียนเทียนวันมาฆบูชา งานประเพณีวันสงกรานต์ การเวียนเทียนวันวิสาขบูชา งานทำบุญสวนหลังบ้าน ประเพณีขอฝน (ประเพณีเดือนเจ็ด) เวียนเทียนวันเข้าพรรษาวันลอยกระทง ประเพณีกวนข้าวทิพย์

ประเพณีส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ การทำบุญตักบาตร การปฏิบัติตนของชาวพุทธในชีวิตประจำวัน มีการกำหนดกิจกรรมในเดือน กุมภาพันธ์ เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม พฤศจิกายน และ ธันวาคม

กลุ่มที่ 2 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน ได้แก่ การสาธิตการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร การทำอาหารพื้นบ้าน และ การทำไม้กวาดดอกอ้อ มีการกำหนดกิจกรรมในเดือน มกราคม มิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม กันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน

กลุ่มที่ 3 เป็นกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน ได้แก่ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน มีการกำหนดกิจกรรมในเดือนเมษายน

คณะกรรมการได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับนักท่องเที่ยวว่า ต้องเป็นเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และ รับนักท่องเที่ยวไม่จำกัดจำนวน ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามา มีสองประเภท ได้แก่ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้านเข้ามาศึกษาดูงาน ที่กลุ่มอาชีพต่างๆ ของชุมชน และมาเป็นคณะ มาเข้ากลับเย็นไม่ค้างคืน และนักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ พักค้างคืน เป็นกลุ่มนักศึกษาในพื้นที่ที่เข้ามาศึกษาดูงานด้านการเกษตร ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ กิจกรรมชมสวน กลุ่มแม่บ้าน บ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม และการเที่ยววัดต่างๆ ลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือน มกราคม-มิถุนายน ของทุกปี

ในด้านการประสานงาน ได้มีการประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลในชุมชน และการประสานงานภายนอก ดังนี้

การประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลในชุมชน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน เจ้าของสวนเกษตรและแปลงสาธิต เจ้าของบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม และวิทยากรในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จะสอบถามรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ามาท่องเที่ยว และประสานไปยังผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชน

การประสานงานภายนอก ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต 6 ส่วนใหญ่เป็นการประสานงานเพื่อรับการสนับสนุนในด้านการดำเนินการเพื่อส่งเสริมพัฒนาศูนย์ท่องเที่ยว ได้แก่ งบประมาณ วิทยากร การพัฒนาองค์ความรู้ และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางสื่อต่างๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในด้านการบริการ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจะมีเอกสาร ข้อมูล ความรู้ กิจกรรมที่จัดให้แก่ นักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ ทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ และแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เมื่อ

มีการแจ้งความต้องการเข้ามาท่องเที่ยวหากเจ้าหน้าที่รับทราบข้อมูลและความต้องการด้านกิจกรรมแล้ว จะอำนวยความสะดวกและบริการตามกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การรับประทานอาหารและอาหารว่าง โดยนำรายการอาหารเด่นของชุมชนเสนอแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้บริการ การเข้าพักบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม ซึ่งรองรับนักท่องเที่ยวได้ 30 คน จัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว คือ การนำเที่ยวชม การทำการเกษตรแบบผสมผสาน สวนผลไม้ แปลงปลูกพืชสมุนไพร การปลูกผักสวนครัว การแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน การเที่ยววัด กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมทางสังคมของชุมชน โดยมีวิทยากรประจำจุดท่องเที่ยว บรรยายให้ความรู้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งให้บริการจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึกที่ผลิตโดยสมาชิกของกลุ่ม

ในด้านงบประมาณ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร ส่งผ่านให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นส่วนราชการในท้องถิ่น ในปี 2551-2552 ได้รับงบประมาณ รวมจำนวน 67,500 บาท แบ่งเป็นงบประมาณสำหรับใช้จ่ายเป็นค่าพัฒนาพื้นที่ 23,000 บาท ค่าพัฒนาการให้บริการ 20,500 บาท และ ค่าอบรมผู้นำชม 24,000 บาท

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

ผลจากการศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดจำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคณะกรรมการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และ ด้านงบประมาณ มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

2.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านคณะกรรมการ

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีอายุมากแล้วและเป็นคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ และมีอาชีพรับจ้าง ทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงไม่สามารถจัดเวลาเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้เต็มที่ รวมทั้งขาดความร่วมมือของคนหมู่บ้านอื่นในชุมชน

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ให้ศูนย์รับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกงานด้านการท่องเที่ยว ประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลอดจนจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการติดต่อและประสานงานกับเอกชน เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรม และ พัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ รวมทั้ง คณะกรรมการไม่ควรเป็นคนในหมู่บ้านหรือมีเป็นคนในครอบครัว หรือเป็น เครือญาติ มากเกินไป รวมทั้งอายุของกรรมการไม่ควรเป็นผู้มีอายุสูงมากนัก และควรคัดเลือกคนหนุ่มสาวใน

ชุมชนเข้าร่วมงานให้มากขึ้น ควรกระจายไปตามหมู่บ้านของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชน

2.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านการจัดกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่า ขาดผู้นำชมการท่องเที่ยวของชุมชนในการอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางน้ำในการเดินทางพานักท่องเที่ยวชมวัดที่อยู่ริมน้ำและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ย้ายอยู่บ้านริมน้ำไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจาก มีข้อเสียเปรียบด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่จัดโดยโรงแรม ที่พัก และร้านอาหารที่อยู่บริเวณรอบเกาะเมือง ขาดการประชาสัมพันธ์และความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวโดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมของชุมชนมาจัดเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ ควรพัฒนากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การแปรรูปผลผลิตรวมทั้งการปรุงอาหารซึ่งเป็นจุดเด่นหรือจุดขายรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารสูตรดั้งเดิมของชุมชน และหัตถกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านการประสานงาน

จากการศึกษาพบว่า ขาดการประสานงานในการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด ยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอนเนื่องจากการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานกับคณะกรรมการ

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์ควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชน หรือ หน่วยงานภายนอกเพื่อประสานการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม และควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด โดยการประสานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งประสานการท่องเที่ยวหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่ม

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านการบริการ

จากการศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดในการจัดบริการให้เข้าพักแก่นักท่องเที่ยวกรณีที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ หรือมีจำนวนคนมากกว่า 30 คน และ ขาดวิทยากรหรือผู้นำเที่ยวที่มีความชำนาญ

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องจึงมีข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาการบริการให้มีความหลากหลายและความสามารถในการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอีกในอนาคต

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านงบประมาณ

จากการศึกษาพบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่น รายได้ที่ได้รับจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมดไม่แน่นอน ขึ้นกับจำนวนและความถี่ของการเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะ ควรจัดทำโครงการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด เพื่อให้หน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัยให้อยู่ในสภาพที่เน้นความเป็นชนบทตามอัตลักษณ์ของตน ควรประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดหางบประมาณ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาสถานที่ในจุดต่างๆ ที่เด่นของชุมชนเพิ่มเติมจากที่มีแต่เดิมสำหรับการท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ควรมีการระดมหุ้นหรือทุนเพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหรือดำเนินการให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ โดยมีผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชนวางแผนการประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงเว็บไซต์ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดจนการให้บริการด้านต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการของชุมชนบ้านฝึมดจะมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนหลากหลายต่างกัน ซึ่งพบว่ามีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทสำคัญ 3 ตำแหน่ง มากที่สุด จึงสอดคล้องกับ นริศรา นางนุช (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หน่วยงานภายนอก และ ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้อาวุโส เจ้าของกิจการเรือ

ข้ามฟาก กลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค มีความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ผลิตผลทางการเกษตร การทำหัตถกรรมไม้กวาดดอกอ้อ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของชุมชนนี้ โดยไม่ต้องสร้างสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ แต่ก็มีจุดอ่อนในด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ แต่ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้มากขึ้น และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ แจ่มอุติรัตน์ (2542: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เกาะเต่า-นางยวนที่มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เพราะมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรค่อนข้างมาก รวมทั้งของสอดคล้องกับพัชรพรรณ ภูคาพิน (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในพื้นที่รอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ 5 ตำบล มีการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์น้อย และยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบางประเด็นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

จากการศึกษาพบว่า ความร่วมมือกันในชุมชนยังมีน้อยเกินไปในการดำเนินกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เนื่องจากมีความเข้าใจว่าการทำกิจกรรมนั้น เป็นการดำเนินการภายในกลุ่มเครือญาติ ไม่เป็นการดำเนินงานโดยชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย อินทรพันธ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง ควรดึงประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม หรือควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น และสอดคล้องกับพัชรพรรณ ภูคาพิน (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในท้องถิ่นพื้นที่ 5 ตำบลรอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มีน้อย และสอดคล้องกับขวัญสุดา ชันชวิทย์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสองแห่งในเมืองเก่าอยุธยาเน้นการจัดการแบบกลุ่มมูลนิธิ แม้มีการจัดสรรเงินรายได้เพื่อพัฒนาหน่วยงานต่างๆในชุมชน แต่เป็นการให้ประโยชน์ต่อกลุ่มคนเพียงบางคน หรือเพื่อพื้นที่ของตน ส่วนการจัดการของกลุ่มชุมชนดั้งเดิมให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ที่มีที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ได้มากกว่า

จากการศึกษายังพบอีกว่า กิจกรรมต่างๆของชุมชนบ้านฝึมค มีการกำหนดไว้ตลอดปี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน กลุ่มที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน และ กลุ่มที่เป็นกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวง ตำบลท่าโลน

อำเภอสถานศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ สมาน ระนอง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาไว้ ซึ่งพบว่าการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวง มี 3 ลักษณะ คือ กลุ่มทุน กลุ่มอาชีพ และกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะเป็นคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ และมีอาชีพรับจ้าง ทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ไม่สามารถใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งขาดความร่วมมือของคนหมู่บ้านอื่นในชุมชน คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ให้ศูนย์รับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกงานด้านการท่องเที่ยว ประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลอดจนจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการติดต่อและประสานงานกับเอกชนเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรม และพัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ รวมทั้ง คณะกรรมการไม่ควรเป็นคนในหมู่บ้านหรือมีเป็นคนในครอบครัว หรือเป็นเครือญาติมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ของศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวมีศักยภาพค่อนข้างต่ำ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับงาน ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะคือควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ และให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มากกว่านี้ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรม ขาดผู้นำชมการท่องเที่ยวของชุมชนในการอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางน้ำในการเดินทางพานักท่องเที่ยวชมวัดที่อยู่ริมน้ำ และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่พักอยู่บ้านริมน้ำไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจาก มีข้อเสียเปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่จัดโดยโรงแรม ที่พัก และร้านอาหารที่อยู่บริเวณรอบเกาะเมือง ขาดการประชาสัมพันธ์และความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวโดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมของชุมชนมาจัดเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ ควรพัฒนากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การแปรรูปผลผลิต รวมทั้งการปรุงอาหารซึ่งเป็นจุดเด่นหรือจุดขายรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารสูตรดั้งเดิมของชุมชน และหัตถกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งสอดคล้องกับ กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ ที่มี

ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเป็นแพ็คเกจ ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเสนอขายสินค้า และสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี

จากการศึกษาพบว่า ขาดการประสานงานในการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมด ยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอน เนื่องจากการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานกับคณะกรรมการ จึงมีข้อเสนอแนะว่าศูนย์ควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชน หรือ หน่วยงานภายนอกเพื่อประสานการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม และควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด โดยการประสานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งประสานการท่องเที่ยวหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่ม สุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ ปัญหาในเรื่องการประสานงาน และขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น และของกอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ มีข้อเสนอแนะว่า ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นที่รู้จัก สำหรับชุมชนบ้านทุ่งสง ควรมีการนำกลยุทธ์การจัดการส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 P's ไปประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นให้เป็นอย่างดียั่งยืนในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดในการจัดบริการให้เข้าพักแก่นักท่องเที่ยวกรณีที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ หรือมีจำนวนคนมากกว่า 30 คน และ ขาดวิทยากรหรือผู้นำเที่ยวที่มีความชำนาญ คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องจึงมีข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาการบริการให้มีความหลากหลายและความสามารถในการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอีกในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย อินทรพันธุ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ความมีมาตรฐานของการบริการในเรื่องอาหาร ที่พักและบุคคล ที่ให้บริการในธุรกิจประเภทนี้ และของสุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับงาน และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการปฏิบัติงาน

ให้ความรู้ในด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้พร้อม และสะดวกในการเรียกใช้

จากการศึกษาพบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่น รายได้ที่ได้รับจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมดไม่แน่นอนขึ้นกับจำนวนและความถี่ของการเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว จึงมีข้อเสนอแนะ ควรจัดทำโครงการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด เพื่อให้หน่วยงานอื่นเข้าร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และควรมีการระดมหุ้นหรือทุนเพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหรือดำเนินการให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่โดยมีผู้นำอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกันของ สุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ ปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอ และมีอยู่จำกัด รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์เพิ่ม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัย การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีอายุมากแล้วและเป็นคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ และมีอาชีพรับจ้าง ทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ รวมทั้งขาดการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ร่วมกับเทศบาลตำบลบางบาล หรือองค์กรหรือหน่วยงานพื้นที่ อาทิเช่น สถาบันการศึกษา กลุ่มเยาวชน เพื่อส่งเสริม หรือจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อย โดยให้เยาวชนในชุมชนเข้ารับการอบรม เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายให้กับนักท่องเที่ยว และจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับเยาวชนเกี่ยวกับท้องถิ่นตนเองอย่างยั่งยืนอีกด้วย อีกทั้งควรรับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวที่ศูนย์แห่งนี้

2. ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการส่วนมากขาดประสบการณ์การเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการเป็นวิทยากรเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีน้อยและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ควรสัมมนา หรือจัดการให้เกิดการเรียนรู้เรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้กับ

คณะกรรมการ นอกจากนี้เทศบาลตำบลบางบาลควรมีการสนับสนุนงบประมาณและมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ และประสานงานกับหน่วยงานการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกจังหวัด เพื่อเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวให้กับศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝึมด

3. ผลจากการวิจัยพบว่า คนในชุมชนยังให้ความร่วมมือน้อยในการดำเนินกิจกรรมสำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ร่วมกับเทศบาลตำบลบางบาล ควรชี้แจงทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆ และค้นหาจุดเด่น พัฒนาแหล่งหรือจุดท่องเที่ยวอื่นๆในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ กระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน ไม่เฉพาะในส่วนที่เป็นเครือญาติกันเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมเพื่อบูรณาการท่องเที่ยวระหว่างเครือข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดและอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและภูมิปัญญาของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อรองรับการท่องเที่ยวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง